

Gökcisimleri Nasıl İsimlendiriliyor?

Tuba Sarıgül

Çıplak gözle kolayca fark edilebilen gökcisimleri (örneğin Güneş, Ay, Güneş Sistemi'ndeki gezegenlerin bazıları, bazı yıldızlar) antik dönemlerden beri biliniyor. Bu gökcisimlerinin isimleri çoğunlukla Latince, Yunanca ve Arapça kökenli. Teleskobun keşfinden sonra birçok gökcismi keşfedildi ve bu gökcisimlerinin nasıl isimlendirileceği tartışma konusuydu. Günümüzde gökcisimlerinin isimlendirilmesi ile ilgili onay yetkisi Uluslararası Astronomi Birliği'ne (IAU) ait.

Güneş Sistemi'ndeki gezegenler, gezegenlerin uyduları ve cüce gezegenler isimlerini çoğunlukla mitolojik karakterlerden alır. Güneş Sistemi'ndeki yeni keşfedilen

gökcisimlerine ilk olarak geçici bir isim verilir. Keşif doğrulandıktan sonra keşfi yapan bilim insanları tarafından yapılan öneriler IAU tarafından değerlendirilerek, gökcismine resmi ismi verilir. Geçici isimde gökcisminin keşfedildiği tarihin yanı sıra gökcisminin türünü gösteren bir harf (örneğin uydular için S, kuyruklu yıldızlar için D, C, X ya da P, gezegen halkaları için R) ve o yıl keşfedilen kaçınıcı gökcismi olduğunu gösteren bir sayı yer alabilir. Gökcisminin türünü gösteren harf keşif tarihinden önce, keşif sırasını gösteren sayı ise tarihten sonra yazılır.

Çıplak gözle gözlenebilen yıldızlar çok eski zamanlardan beri insanlar tarafından bilindiği için aynı yıldız farklı isimler verilebiliyordu. Bu karışıklığı önlemek için 2016 yılında yıldızlara verilen

özel isimlerin IAU tarafından onaylanmış bir listesi yayımlandı. Yıldızların isimlendirilmesi ile ilgili ilk sistematik yöntem ise Johann Bayer tarafından 1603 yılında geliştirildi. Bu yöntemde takımyıldızlarda bulunan yıldızlar, takımyıldızın isminin başına Yunan alfabesindeki harfler eklenerek isimlendiriliyor. Harfler en parlak yıldızdan başlanarak sırayla (alfa, beta, gama, ...) veriliyor. Örneğin Cygnus (Kuğu) Takımyıldızı'nın en parlak yıldızı Alfa Cygni olarak isimlendiriliyor. Ancak günümüzde yüksek çözünürlük ve hassasiyetteki teleskoplar çok sayıda yeni yıldız keşfediyor ve bu yıldızlar parlaklıklarına ve konumlarına göre farklı kataloglarda listeleniyor.

Novalar ve süpernovalar ise buldukları takımyıldızın ismi ve gözlemlendiği tarihle birlikte isimlendiriliyor.

